

21.10.2020

Ärende/13

§ 279

Den av ledamoten Petrus Pennanen väckta motionen om främjande av möjligheterna för rovdjur att bygga bo

HEL 2019-012943 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Petrus Pennasen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Petrus Pennanen och 14 andra ledamöter föreslår i sin motion att det ska utredas hur staden kan främja rovdjurens bobyggnad exempelvis i parker och på hustak och gårdar.

Urbanisering är en megatrend för ett stort antal däggdjur och fågelarter. Att rovdjur blir tama, dvs. att de blir mindre skygga för människor, är ett i stadsförhållanden nytt, men ofrånkomligt fenomen.

Stadsdjur har ett betydande rekreativvärde för stadsborna, men vissa arters individer eller populationer orsakar objektivt sett exempelvis i euro mätbar skada (såsom kaninernas eller råttornas gnagningsförstörelse), medan andra arter snarare orsakar subjektivt upplevda olägenheter (måsar, gäss). De senare nämnda arterna delar också invånarnas åsikter kraftigast. Däremot ifrågasätts till exempel bekämpningen av råttor sällan. Ur ett naturvetenskapligt perspektiv kan djuren inte uppdelas i nyttiga och skadliga, men med tanke på samhällets funktionalitet kan en dylik uppdelning göras.

21.10.2020

Vid stadsmiljösektorn, Högholmens djurgård och Stara finns anställda som innehar kunskaper i djurekologi och viltvård. En för sektorerna gemensam stadsdjursarbetsgrupp sammanträder sex gånger om året för att behandla aktuella ärenden i branschen. Dessutom innehåller programmet för tryggnad av biologisk mångfald, som för närvarande är under beredning, åtgärder för att främja djurens bobyggnad.

Huvudsakligen sker rovdjurens anpassning till stadsmiljön självständigt, då individerna anpassar sig till näringsutbudet och de störningar som människoaktiviteterna orsakar. I fråga om exemplarerna i motionen är duvhöksbeståndet på cirka 34–40 par i Helsingfors det tätaste i Finland, eventuellt i hela Europa, och det grundar sig inte på konstgjorda bon, utan på högklassiga, uppvuxna skogar och bytesutbudet i de tätt bebyggda områdena mellan dem. Småvesslan använder sorkarnas, sina viktigaste bytesarters, hålor för bobyggnad och jakt, vilket inte är en faktor som begränsar beståndet. Berguven anpassning till staden fick synlighet år 2011 då den häckade på Forums tak, men har inte fortsatt efter det. De bolådor för berguven som fågelkådare har byggt har inte blivit bebodda.

Ett tätt rävbekäft existerar sedan tidigare, och dess verkningar för den biologiska mångfalden är tvådelade. Råven är ett allmänt rovdjur, vars jakt till största delen riktar sig mot talrika arter. Jakttrycket riktar sig dock mer eller mindre slumpmässigt också till exempel mot fåglar som häckar på marken, vars bekäft man vill skydda. I fågelvattensområden och i skärgården jagas förutom de främmande rovdjursarterna mink och mårhund också räv. I fågelvattnen är det inte heller fråga om sporadiska rävbekäft, utan områdena är särskilt under våren lockande objekt för rävbekäft som den omgivande bebyggelsen underhåller. Till exempel produktionen av fågelungar i Gammelstadsviken är kontinuerligt svag och den viktigaste orsaken till detta är de olika rovdjurens jakttryck, vars minskande kräver ännu effektivare rovdjursjakt.

Stadsmiljösektorn får mycket respons och förslag, också sådana som har att göra med biologisk bekämpning, om hur rikliga arter som upplevs som skadliga kan regleras. Rovdjurens regleringsförmåga är begränsad och inte noggrann, och arterna kan inte särskilt effektivt lockas att bygga bo på de platser där de är till den största nyttan och den minsta skadan. Flera stora och effektivt jagande rovdjursarter har dock anpassat sig naturligt till staden under de senaste decennierna, och fenomenet håller inte på att avta.

Stadsmiljösektorns miljö- och tillståndssektion har gett ett utlåtande i ärendet. Stadsstyrelsens svar stämmer överens med utlåtandet.

21.10.2020

Ärende/13

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Stadsfullmäktiges ordförande beslutade 15.4.2020, § 3, att stadsstyrelsen senast 7.10.2020 bör förelägga stadsfullmäktige de i 30 kap. 11 § i förvaltningsstadgan avsedda fullmäktigemotioner för vilka den utsatta tiden för detta är 1.4–7.10.2020. Enligt 30 kap. 20 § i förvaltningsstadgan kan stadsfullmäktiges ordförande av särskilda skäl bevilja stadsstyrelsen tillstånd att överskrida de utsatta tiderna i 30 kap.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Petrus Pennasen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 07.10.2020 § 251

HEL 2019-012943 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 21.09.2020 § 569

HEL 2019-012943 T 00 00 03

Päätös

21.10.2020

Ärende/13

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 23.04.2020 § 69

HEL 2019-012943 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Petrus Pennanen ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan 11.12.2019 petoeläinten pesinnän tukemista luonnollisena keinona rajoittaa eräiden runsaiden kaupunkieläinten, kuten lokkien, valkoposkihanhien, rottien, myyrien ja rusakoiden aiheuttamia haittoja. Esimerkkinä hyödyllisistä, muiden lajien kantaa säätelevistä pedoista aloitteessa mainitaan kettu, lumikko, huuhkaja ja kanahaukka. Valtuutetut pyytävät selvittämään, miten kaupunki voi edistää petoeläinlajien pesimistä esimerkiksi puistoissa sekä talojen katoilla ja piholla.

Kaupunkilaistuminen on ihmiskunnan ja lukuisten nisäkäs- ja lintulajien megatrendi. Kaupunkiekologia on nuori mutta jo vakiintunut tieteenala, joka tutkii eliölajeja ja niiden keskinäisiä suhteita kaupunkiympäristössä. Luonnontieteellisestä näkökulmasta eläimiä ei voi jakaa hyödyllisiin ja haitallisiin, mutta yhteiskunnan toiminnan näkökulmasta tällainen jako voidaan tehdä.

Kaupunkieläimillä on tyypillisesti kaupunkilaisille merkittävä virkistysarvo, mutta joidenkin lajien yksilöt tai populaatiot tuottavat objektiivisesti esimerkiksi euroissa mitattavia vahinkoja (kuten kaniin tai rottien jysintätuhot), toiset lajit puolestaan pikemminkin subjektiivisesti koettuja haittoja (lokit, hanhet). Jälkimmäiset lajit myös jakavat asukkaiden mielipiteitä voimakkaimmin. Sen sijaan esimerkiksi rottien torjunnan mielekkyyttä harvoin kyseenalaistetaan.

Kaupunkiympäristön toimialalla, Korkeasaaren eläintarhassa ja Starassa on useita työntekijöitä, joilla on elänekologista ja riistaeläintieteen

asiantuntemusta. Toimialojen välinen kaupunkieläintyöryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa pohtimaan alan ajankohtaisia kysymyksiä.

Laadittavana olevassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisen (LU-MO) ohjelmassa on mukana toimenpiteitä eläinten pesimisen edistämiseksi.

Pääsääntöisesti petoeläinten kaupunkilaistuminen tapahtuu omavaraisesti, yksilöiden sopeutumisena ravinnon tarjontaan ja ihmistoiminnan aiheuttamaan häiriöön. Aloitteen esimerkkilajeista kanahaukan noin 30-40 parin kanta Helsingissä on Suomen ellei Euroopan tihein, eikä se perustu tekopesiin, vaan laadukkaisiin varttuneisiin metsiin ja saalistarjontaan niiden välisillä tiheästi rakennetuilla alueilla. Lumikko käyttää pesintään ja saalistukseen tärkeimpien saalistajiensa myyrien koloja, jotka eivät ole kantaa rajoittava tekijä. Huuhkajan kaupunkilaistuminen sai näkyvyyttä vuonna 2011 Forumin katon pesinnän ansiosta, mutta ei ole jatkunut sen jälkeen. Lintuharrastajien tekemät huuhkajan pesälaitokset eivät ole tulleet asutuiksi. Muiden pöllöjen pönttöjä, jotka on ripustettu lintutieteellisen tutkimuksen tarpeisiin, Helsingissä on melko kattavasti isommilla metsäalueilla ja kartanopuistoissa.

Kettu on erimerkkilajeista mielenkiintoisin sikäli, että helposti pesäluolaksi kaivettavan maan saatavuus saattaisi olla kannan lisääntymistä rajoittava tekijä. Pääkaupunkiseudulta on kuitenkin jo useita esimerkkejä pesinnöistä omakoti- ja kerrostalojen sekä toimistorakennusten tonteilla, joiden täyttömaa on luontaista moreenimaaperää helpompaa kaivettavaa. Tiheä kettukanta on jo olemassa, ja sen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen on kaksijakoinen. Kettu on yleispeto, jonka saalistuksesta valtaosa kohdistuu runsaisiin lajeihin. Saalistuspaine kohdistuu enemmän tai vähemmän sattumanvaraisesti kuitenkin myös esimerkiksi maassa pesiviin lintuihin, joiden kantoja haluttaisiin suojella. Lintuvesialueilta ja saaristosta pyydystetään vieraspetolajien minkin ja supikoiran lisäksi myös kettuja. Lintuvesillä eivät kyseessä ole myöskään satunnaiset ketun vierailut, vaan alueet ovat etenkin keväisin houkuttelevia kohteita ympäröivän asutuksen ylläpitämälle kettukannalle. Esimerkiksi Vanhankaupunginlahden linnuston poikastuotanto on jatkuvasti heikkoa, ja tärkein syy siihen on eri petojen saalistuspaine, jonka pienentämiseksi tarvittaisiin nykyistäkin tehokkaampaa petopyyntiä.

Haitalliseksi koettujen runsaiden lajien säätelystä annetaan kaupunkiympäristön toimialalle paljon palautetta ja ehdotuksia, myös biologiseen torjuntaan liittyviä. Saalistajien säätelykyky on rajallinen eikä täsmällinen, eivätkä lajit ole kovin tehokkaasti houkuteltavissa pesimään juuri niihin paikkoihin, joissa niistä olisi suurin hyöty ja pienin haitta. Useiden kookkaiden ja tehokkaasti saalistavien petoeläinlajien kaupun-

21.10.2020

Ärende/13

kilaistumista kuitenkin on tapahtunut luontaisesti viime vuosikymmeninä, eikä ilmiön heikkenemistä ole näköpiirissä.

Ravintoketjun huipulla sijaitsevan merikotkan mahdollisen pesinnän onnistuminen Vanhankaupunginlahdella olisi mielenkiintoinen luontaisesti syntynyt biologinen koe siitä, rajoittaako merikotkan läsnäolo ja saalistus esim. haitalliseksi koettua valkoposkihanhiiden laidunnusta lähialueilla ja missä määrin lintuveden suojeluarvoltaan merkittävimmät vesilintulajit kärsivät merikotkien läsnäolosta.

Esittelijä

va. yksikön päällikkö
Johanna Af Hällström

Lisätiedot

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi